EDUSKUNNAN KANSLIA
RIKSDAGENS KANSLI

LAUSUNTO

11.4.2025

Erkki Kurikka
tarkastuspäällikkö
sisäinen tarkastus

Tarkastusvaliokunnalle

Sisäisen tarkastuksen toiminta ja keskeiset havainnot 2024

1. Sisäisen tarkastuksen tarkoitus

Sisäinen tarkastus on toiminnan kehittämistä tukeva toiminto. Sen tehtävänä on tuottaa ylimmälle johdolle tietoa eduskunnan kanslian sisäisen valvonnan, riskienhallinnan sekä johtamisen ja hallinnon riittävyydestä, luotettavuudesta ja toimivuudesta. Käytännössä sisäinen tarkastus tarkastaa ja arvioi eduskunnan kanslian toimintaa, taloutta ja hallintoa ja tuottaa ehdotuksia niiden kehittämiseksi.

2. Sisäisen tarkastuksen järjestäminen eduskunnan kansliassa

Eduskunnan kanslia on valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 70 §:n mukaisesti järjestänyt sisäisen tarkastuksen. Kansliatoimikunta on hyväksynyt sisäiselle tarkastukselle ohjesäännön (KTK 19.6.2013 § 6). Ohjesääntö määrittelee eduskunnan kanslian sisäisen tarkastustoimen tarkoituksen ja tavoitteet, tarkastustoimen järjestämisen ja aseman, valtuudet ja vastuut, asiakkaat ja palvelut, työmenetelmät, eettiset toimintaperiaatteet sekä tarkastustoimen käytännön toteuttamistavat. Ohjesääntö käsittelee lisäksi sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen yhteensovittamista sekä sisäiselle tarkastukselle asettavia ammattitaitovaatimuksia ja laadunvalvontaa.

Eduskunnan kanslian sisäisestä tarkastuksesta vastaa sisäisen tarkastuksen yksikkö. Se toimii kanslian muista yksiköistä riippumattomana toimintona kansliatoimikunnan ja hallinnollisesti eduskunnan puhemiehen alaisuudessa. Sisäisen tarkastuksen toiminnan johtamisesta sekä mahdollisten ostopalveluiden hankinnasta, ohjaamisesta ja laadunvalvonnasta vastaa tarkastuspäällikkö. Sisäisellä tarkastuksella ei ole tarkastuspäällikön lisäksi muuta henkilökuntaa, joten tarkastuspäällikkö vastaa myös yksittäisten tarkastushankkeiden toteutuksesta.

Sisäinen tarkastus noudattaa toiminnassaan yleisesti hyväksyttyjä sisäisen tarkastuksen kansainvälisiä ammattistandardeja (pl. ulkoista arviointia koskevia standardeja) ja eettisiä periaatteita. Sisäisen tarkastuksen keskeiset toimintaperiaatteet ovat rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus ja ammattitaito.

3. Tarkastukset 2024

Jatkuvuuden hallintaa koskeva laaja tarkastus valmistui 2024 lopussa kestettyään yli vuoden. Tarkastuksen tavoitteena oli varmistua siitä, että eduskunnan työn kannalta keskeisissä toiminnoissa on varauduttu riittävin ja toimivin järjestelyin mahdollisiin toiminnan keskeytyksiin ja häiriöihin. Tarkastus kohdistui normaalioloissa ilmenevien häiriöiden ehkäisemiseen ja

hallintaan. Poikkeusolojen toiminta oli rajattu tarkastuksen ulkopuolelle. Käytännössä jatkuvuuden hallinnan keinot ovat monissa kohdin samat, oli kysymys sitten normaali- tai poikkeusoloista.[1]

Ryhmäkansliarahan käyttöä ja kirjanpitoa tarkastetaan vuosittain eduskuntaryhmistä annetun lain (979/2012) velvoittamana. Ryhmäkansliamallissa mukana oleville ryhmille maksetun avustajatuen käyttö ei lähtökohtaisesti kuulunut tarkastusalueeseen. Käytännössä näitäkin kuitenkin tutkittiin, koska varojen käyttöä ei ryhmien kirjanpidossa ole eriytetty tulonlähteittäin.

Tarkastus on lähes valmistunut, joskaan tuloksia ei ole vielä virallisesti raportoitu.

Kaikilta tarkastuksen piiriin kuuluneilta eduskuntaryhmiltä – paitsi eduskuntaryhmä VKK:lta – saatiin kirjanpito ja tilinpäätökset liitteineen, tilintarkastuskertomukset sekä ryhmän päättävien elinten kokouspöytäkirjat.

Alustavien tulosten perusteella ryhmäkansliarahan käyttö vuonna 2023 oli lähes poikkeuksetta eduskuntaryhmistä annetun lain ja hyväksyttyjen periaatteiden mukaista. Poikkeamien aleneva trendi jatkui.

Havaitut ryhmäkansliarahan käyttöön liittyvät epäselvyydet ja poikkeamat liittyivät edelleen useimmiten kansanedustajien tapaamisilmoituksiin. Niiden sisällössä todettiin jonkin verran periaatteiden vastaisia elementtejä.

Myös teknisiä puutteita tarkastuksessa havaittiin hyvin vähän. Euromääräisesti nekin jäivät vähäisiksi. Ne ilmenivät yleisimmin kirjanpidon tositteiden ja niiden liitteiden sekä tositemerkintöjen puutoksina.

Eduskuntaryhmä VKK:lta puuttumaan jäänyttä vuosien 2022 ja 2023 aineistoa ei saatu tarkastukseen useista yrityksistä huolimatta. Kansliatoimikunta päätti 13.6.2024 eduskuntaryhmistä annetun lain (1979/2012) 14 §:n nojalla

1. esittää Ano Turtiaiselle huomautuksen sen johdosta, että eduskuntaryhmä Valta kuuluu kansalle oli jättänyt toimittamatta tarkastusta varten saman lain 13 §:n edellyttämän aineiston vuosilta 2022 ja 2023
2. päättää, että mikäli Ano Turtiainen ei 31.8.2024 mennessä ole toimittanut edellä mainittua aineistoa tarkastukseen, eduskunnan kanslia perii ryhmän vuosina 2022 ja 2023 saaman avustuksen sekä vuoden 2021 tarkastuksessa todetun virheellisesti käytetyn avustuksen henkilökohtaisesti Ano Turtiaiselta.

Edellä mainitussa asiassa käynnistettiin perintätoimet, koska aineistoa ei saatu.

4. Konsultointi

Tarkastusten ohella sisäinen tarkastus antoi vuoden mittaan neuvontaa kanslian muille yksiköille ja eduskuntaryhmien ryhmäkanslioille sisäisen valvonnan kysymyksissä. Sisäinen tarkastus myös valmisteli kanslian johtoryhmän hyväksyttäväksi sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman. Se sisältyy kanslian toimintakertomukseen. Arviointi- ja vahvistuslausuman mukaan eduskunnan kanslian sisäisen valvonnan arvioidaan olevan toiminnan laajuuteen nähden asianmukaista.

[1]Tarkastusraportti on salassa pidettävä (hallinnon asiakirjojen turvallisuusluokittelussa luokkaan III kuuluva).

Arviointi- ja vahvistuslausumassa pannaan merkille sisäisen toimintaympäristön, toimintarakenteiden ja ohjausjärjestelmän toimivuus ja niihin kohdistunut kehitystyö. Eduskunnan uudessa vuosiksi 2024–2027 laaditussa strategiassa on määritelty toiminnalle kaksi painopistettä: vahva demokratia ja hyvä työpaikka. Kanslian arvoiksi strategiassa on määritelty avoimuus, osaaminen, luotettavuus ja yhteistyö. Uusimmankin, syksyllä 2024 toteutetun VMBaro-seurantakyselyn tulosten perusteella arvot tunnetaan hyvin, mutta niiden toteutumiseen arjen toiminnassa tulisi kiinnittää enemmän huomiota.

Osastojen vastuut, tehtävät ja valtuudet on kuvattu. Henkilöstön tehtävänkuvaukset on valtaosin saatettu ajan tasalle. Henkilökohtaisten kuvausten ajantasaisuus tarkastetaan vuosittain tavoite- ja kehittymiskeskustelujen yhteydessä, joiden käyminen kaikkien virkahenkilöiden kanssa tullaan varmistamaan.

Vuoden 2023 työtyytyväisyyskyselyssä tuli ilmi huomattavan paljon epäasiallista käytöstä ja häirintää koskevia seikkoja. Epäasialliseen käytökseen ja häirintään puuttumiseksi kansliassa toteutettiin vuonna 2024 SEIS!-kampanja. Sen yhteydessä muun muassa uudistettiin asiaan liittyvä ohje ja otettiin käyttöön sähköinen ilmoituskanava. Lisäksi koko henkilöstölle järjestetyissä työpajoissa keskusteltiin hyvän työkäytöksen edistämisestä. Lopputuloksena julkaistiin kanslian yhteiset arvostavan työkäytöksen pelisäännöt.

Käyttöön otetun ilmoituskanavan kautta tehtiin vuoden 2024 aikana kolme ilmoitusta häirinnästä ja epäasiallisesta käytöksestä. Ilmoitukset käsiteltiin ja niiden edellyttämiin toimenpiteisiin ryhdyttiin. ilmoitusten vähäisestä lukumäärästä huolimatta kanavan käyttöönottoa voidaan pitää perusteltuna, sillä omalla nimellä tehdyt ilmoitukset mahdollistavat toimenpiteisiin ryhtymisen. Syksyllä toteutetussa VMBaro-seurantakyselyssä kävi kuitenkin ilmi, että häirinnän ja epäasiallisen käytöksen kokemukset ovat edelleen liian korkealla tasolla.

Kanslian toimintojen koordinoitu riskiarviointi on osa vuotuista toiminnan suunnittelua. Turvallisuusosasto, joka ohjaa kanslian riskienhallintaa, on kehittänyt ja systematisoinut riskienhallintamenettelyitä. Riskienarvioinnissa ja -hallinnassa on otettu käyttöön osallistava toteutustapa ja sitä tukeva järjestelmä, joka myös mahdollistaa sovittujen riskienhallintakeinojen vastuuttamisen, aikatauluttamisen ja ajantasaisen seurannan. Riskienhallinta pyritään saamaan tehokkaammin kytketyksi arjen johtamistyöhön.

Kyberturvallisuuden suhteen viime vuosi jatkui hiljaisena. Eduskunnan tietotekniset kontrollit ovat toimineet, eikä merkittäviä tietoturvapoikkeamia esiintynyt. Palvelunestohyökkäyksiä oli muutama, mutta ne eivät häirinneet eduskunnan julkisia palveluita. Sosiaalisessa mediassa edustajiin kohdistunut verkkohäirintä oli odotettua vähäisempää. Eduskunnassa työskenteleviä ohjeistettiin sosiaalisen median turvallisesta käytöstä, ja osittain käyttöä rajoitettiin. Sosiaalisen median palveluiden käytön rajoituksia aiotaan laajentaa kuluvan vuoden aikana.

Tietosuojan kehittäminen on jatkunut eduskunnan kansliassa osana kanslian turvallisuusjohtamisjärjestelmää ja riskienhallintaa. Tietosuojaneuvonnassa on kiinnitetty huomioita henkilötietojen käsittelyn periaatteiden toteutumiseen kanslian toiminnassa.

Ilmoittajansuojelulain edellyttämä sisäinen ilmoituskanava otettiin keväällä käyttöön myös eduskunnan kansliassa. Kanavassa eduskunnan kanslian henkilöstöön kuuluva voi ilmoittaa havaitsemistaan tai epäilemistään Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden vastaisista toimista. Ilmoittajansuojelulain keskeisenä lähtökohtana on sen varmistaminen, että arkaluonteisista asioista voi ilmoittaa turvallisesti ja luottamuksellisesti. Kanava on tarkoitettu

ilmoittajansuojelulaissa mainittuja alueita koskeville väärinkäytösilmoituksille. Ilmoituksen voi tehdä henkilö, jolla on voimassa oleva virka- tai työsuhde eduskunnan kansliassa. Ilmoituksia vastaanottavat ja käsittelevät kanslian tarkastuspäällikkö ja tietosuojavastaava. Kanavan lainsäädännöllinen soveltamisala on verraten tiukasti rajattu, eikä ilmoituksia vuoden 2024 aikana tehty. Suunnitelmissa on saattaa eri ilmoituskanavat yhtenäisen viitekehyksen, turvallisuusilmoitusmenettelyn, sateenvarjon alle.

5. Yhteistyö tilintarkastajien kanssa

Sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteiden mukaisesti tarkastuspäällikkö huolehtii eduskunnan kanslian ja eduskunnan tilintarkastajien välisen yhteistyön koordinoinnista ja sen edellyttämästä riittävästä yhteistyöstä ja yhteydenpidosta tilintarkastajien kanssa. Koordinoinnilla pyritään varmistamaan, että tarkastustoiminta on riittävän kattavaa ja ettei päällekkäistä työtä tehdä.

Sisäisen tarkastuksen ja eduskunnan tilintarkastajien välinen yhteistyö jatkui hyvänä myös vuonna 2024.